

SIENKIEWICZ I ZAMROCH
RADCOWIE PRAWNI SPÓŁKA PARTNERSKA

www.radcowie.biz

NOWE ZASADY PRZEDAWNNIENIA ROSZCZEŃ

STAN PRAWNY od 9 lipca 2018 r.

Karol Sienkiewicz
Radca prawny

Wprowadzenie

Przedawnienie to termin, który od zawsze budził emocje. Zarówno ze strony **wierzycieli**, którzy przez nieuwagę dopuścili, by przysługujące im roszczenia uległy przedawnieniu, jak i **dłużników**, którzy często nerwowo odliczali czas do dnia, w którym termin przedawnienia upłynie. Niektórym przedawnienie kojarzyło się zatem źle, innym wręcz przeciwnie.

Dotychczasowe regulacje prawne (ukształtowane na początku lat 90tych) przez długi czas spełniały swoje zadanie. Przepisy Kodeksu Cywilnego definiowały podstawowe pojęcia i terminy przedawnienia.

Jedną z fundamentalnych zasad było to, że sąd nie wyręczał dłużnika i nie badał przedawnienia z własnej inicjatywy. Ustawodawca po 1989 r. doszedł bowiem do wniosku, że każdy powinien zadbać o swoje sprawy i wykazać się minimalną znajomością prawa. I zapewne nadal zasada obowiązywałaby, gdyby nie praktyki **firm windykacyjnych**, które na masową skalę obracały wierzytelnościami przedawnionymi, stosując różne praktyki utrudniające dłużnikom uczciwą obronę. Ich działalność wymusiła dostosowanie przepisów prawnych do nowej rzeczywistości.

Ministerstwo Sprawiedliwości w komunikacie dotyczącym wprowadzanych zmian podkreśla, że:

„Nowe rozwiązania są między innymi odpowiedzią na częste praktyki niektórych firm windykacyjnych. Wykorzystują one nieświadomość ludzi i masowo skupują za bezcen przedawnione roszczenia, licząc na to, że dłużnicy nie podniosą przed sądem zarzutu przedawnienia.”

Oczywiście, samo skupowanie przedawnionych roszczeń nie jest zachowaniem nagannym. Intencją ustawodawcy jest raczej ograniczenie działań, które **uniemożliwiały dłużnikowi obronę**. Dlatego głównym i najważniejszym rozwiązaniem jest **skrócenie** okresów przedawnienia oraz **automatyczne** badanie przedawnienia przez sąd w sprawach przeciwko konsumentom, którzy w tej nowelizacji zostali szczególnie uprzywilejowani.

Skrócenie okresu przedawnienia ma mieć **charakter dyscyplinujący**. Ustawodawca chce bowiem, by wierzyciele szybciej podejmowali działania przeciwko dłużnikom, a badanie przez sąd czy roszczenie jest przedawnione ma uchronić konsumentów przed dochodzeniem zobowiązań, które uległy już przedawnieniu.

W poradniku tym nie poruszamy kwestii przedawnienia uregulowanych samodzielnie w odrębnych przepisach, zwłaszcza w przepisach prawa pracy czy podatkowych.

Karol Sienkiewicz
Radca prawny

1. Czym jest przedawnienie i co się zmieni?

Okres przedawnienia to czas, po upływie którego **dłużnik może skutecznie uchylić się od zapłaty długu**. Okres przedawnienia obliczany jest od dnia następnego po tym, w którym minął termin zapłaty (czyli tzw. termin wymagalności). Oznacza to, że jeżeli faktura miała termin płatności wyznaczony na **30 czerwca**, to okres przedawnienia rozpoczyna swój bieg **1 lipca**.

Jaki jest okres przedawnienia?

Ogólne regulacje dotyczące przedawnienia znajdują się w Kodeksie Cywilnym. Podstawowymi okresami przedawnienia są:

- **10 lat** dla roszczeń majątkowych

przykład: roszczenie o zwrot pożyczki pomiędzy osobami fizycznymi, które nie prowadzą działalności gospodarczej, przedawnia się po 10 latach. Jeżeli pożyczka miała być zwrócona 30 czerwca 2008 r., to do przedawnienia dojdzie z dniem 1 lipca 2018 r.

- **10 lat** dla roszczeń stwierdzonych przede wszystkim prawomocnym orzeczeniem sądu (np. nakazem zapłaty, wyrokiem). Jeśli jednak stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe – roszczenie o te świadczenia przedawnia się po upływie trzech lat.

przykład: roszczenie przedsiębiorcy o zapłatę wynagrodzenia za usługę, zasądzone wyrokiem sądu, prawomocnym od dnia 25 czerwca 2014 r., przedawni się z dniem 26 czerwca 2024 r.

- **3 lata** dla roszczeń o świadczenia okresowe (np. odsetki, czynsz najmu)
- **3 lata** dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej

przykład: roszczenie przedsiębiorcy o zapłatę odszkodowania za zniszczone towary, które powinno być zapłacone do 5 marca 2018 r., przedawni się z dniem 6 marca 2021 r.

Jednakże są to jedynie **ogólne** terminy. W dalszych artykułach Kodeksu, jak i innych ustawach znajdziemy szereg innych okresów przedawnienia, np.:

- **3 lata** dla roszczeń z tytułu umowy kredytu czy pożyczki

- **2 lata** dla roszczeń z tytułu umowy sprzedaży dokonanej przez przedsiębiorcę, umowy o dzieło, umowy zlecenia czy usług telekomunikacyjnych
- **1 rok** dla roszczeń z tytułu umowy spedycji, umowy przewozu czy umowy zastawu,
- **6 miesięcy** dla roszczeń przysługujących przewoźnikowi względem innych przewoźników uczestniczących w przewozie oraz dla roszczeń pożyczkobiorcy o wydanie przedmiotu pożyczki

A jak będzie od 9 lipca 2018 r.?

Nowa ustawa zakłada **skrócenie podstawowego okresu przedawnienia z 10 lat do 6 lat**. Krótszy termin będzie dotyczył zarówno roszczeń majątkowych, jak również roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu. Nowelizacja przesunęła ponadto termin upływu okresu przedawnienia na **ostatni dzień kalendarzowy roku**. Pozostałe terminy przedawnienia, wynikające z przepisów Kodeksu Cywilnego czy innych ustaw, nie ulegają zmianie. Wartym podkreślenia jest to, że **skrócenie okresu przedawnienia nie dotyczy innych terminów** m.in. przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, **który nadal będzie wynosił 10 lat**. Nie ulega także skróceniu **20 letni okres przedawnienia roszczeń** o naprawienie szkód wynikłych z występku lub zbrodni.

Kiedy następuje przedawnienie?

Przedawnienie upływa z dniem, który odpowiada dniu, kiedy okres przedawnienia się rozpoczął.

przykład: płatność za fakturę (3 letni okres przedawnienia) miała nastąpić 13 stycznia 2019 r., okres przedawnienia rozpoczął się 14 stycznia 2019 r., zaś przedawnienie nastąpi z dniem 14 stycznia 2022 r.

A jak będzie od 9 lipca 2018 r.?

Przedawnienie będzie następowało z **ostatnim dniem kalendarzowym roku**, w którym mija okres przedawnienia.

przykład: płatność za fakturę miała nastąpić 13 sierpnia 2019 r., okres przedawnienia rozpoczął się 14 sierpnia 2019 r., zaś przedawnienie nastąpi z dniem 31 grudnia 2022 r.

Rozwiązanie to dotyczy tych jednak roszczeń, których okres przedawnienia wynosi 2 lata lub więcej. Termin przedawnienia roszczeń, który **wynosi mniej niż 2 lata**, pozostaje bez zmian.

przykład: przesyłka towaru (roczny okres przedawnienia) została doręczona 13 sierpnia 2019 r., okres przedawnienia rozpoczął się 14 sierpnia 2019 r., zaś przedawnienie nastąpi z dniem 14 sierpnia 2020 r.

Istotna zmiana w zakresie odsetek

Roszczenia z tytułu odsetek przedawniają się po upływie 3 lat. W związku z tym przeniesienie terminu przedawnienia na ostatni dzień kalendarzowy roku **dotyczy również odsetek**. Oznacza to, że zarówno odsetki, których termin płatności przypada w **styczniu, jak i te, których termin przypada w grudniu, będą ulegały przedawnieniu** z ostatnim dniem kalendarzowym tj. 31 grudnia. Dojdzie zatem do **wydłużenia** okresu przedawnienia.

przykład: termin płatności odsetek przypadał na styczeń i kwiecień 2019 r., w obu przypadkach okres przedawnienia upływie z dniem 31 grudnia 2022 r.

Czy można przerwać bieg przedawnienia?

Bieg terminu przedawnienia może zostać **przerwany**, zaczyna wtedy biec od nowa. Skutek taki powoduje m.in.:

- wytoczenie powództwa;
- zawezwanie do próby ugodowej;
- wszczęcie egzekucji;
- uznanie długu, które może mieć formę choćby przyznania jego istnienia.

Samo uznanie długu nie zostało konkretnie uregulowane. Jednak powszechnie poprzez uznanie długu określone jest **jakiegokolwiek zachowanie dłużnika, w którym potwierdza on istnienie długu**. W interesie wierzyciela jest udokumentowanie tego potwierdzenia.

W przypadku postępowania sądowego i egzekucyjnego, okres przedawnienia **nie biegnie** przez czas jego trwania, aż do prawomocnego zakończenia.

Czy można pozwać o zapłatę roszczenia przedawnionego i jak dłużnik może się bronić przed zapłatą przedawnionego długu?

Oczywiście, przepisy prawa nie zabraniają dochodzenia takich roszczeń (z wyjątkiem niektórych spraw w postępowaniu elektronicznym). Obecnie, w przypadku skierowania powództwa o zasądzenie przedawnionego roszczenia, dłużnik może uchylić się od jego spełnienia poprzez podniesienie zarzutu przedawnienia.

A jak będzie od 9 lipca 2018 r.?

W przypadku, gdy pozwanym będzie konsument, to **sąd z urzędu** będzie badał czy roszczenie jest przedawnione. Jeżeli sąd uzna je za przedawnione to oddali powództwo o zasądzenie tego roszczenia. W przypadku jednak, gdy pozwanym będzie przedsiębiorca lub inny podmiot, niebędący konsumentem, to nadal po stronie pozwanego będzie zgłoszenie zarzutu przedawnienia.

Czy trzeba informować sąd lub dłużnika o przedawnieniu długu?

W obecnym stanie prawnym wierzyciel nie musi podawać nigdzie informacji, kiedy roszczenie staje się wymagalne, a zatem kiedy zaczyna biec okres przedawnienia. To pozwany dłużnik musi sam to ustalić, sąd nie będzie go w tym zakresie wyręczał.

A jak będzie od 9 lipca 2018 r.?

Nowelizacja wprowadza obowiązek **podawania w pozwie o zasądzenie roszczenia daty jego wymagalności**. Pominięcie tej informacji spowoduje wezwanie do uzupełnienia braków formalnych, czyli przedłużenie postępowania. W sprawach przeciwko konsumentom jest to także informacja, czy roszczenie nie podlega od razu oddaleniu jako przedawnione. We wszystkich innych sprawach ułatwia podniesienie zarzutu przedawnienia.

Istotne zmiany pokazuje poniższa tabela

Tabela. Zmiany w zakresie przedawnienia roszczeń od 9 lipca 2018 r.

Rozwiązanie prawne	Przepis prawa	do 9.07.2018 r.	od 9.07.2018 r.
Podstawowy okres przedawnienia	nowe brzmienie art. 118 kc	10 lat	6 lat
Okres przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem	nowe brzmienie art. 125 § 1 kc	10 lat	6 lat
Dzień upływu terminu przedawnienia (dotyczy roszczeń, których okres przedawnienia jest dłuższy niż 2 lata)	nowe brzmienie art. 118 kc	Dzień odpowiadający dniowi wymagalności	Ostatni dzień roku kalendarzowego
Przedawnienie roszczeń przeciwko konsumentowi	nowy art. 117 § 2 ¹ oraz nowy art. 117 ¹ kc	Badane tylko po zgłoszeniu zarzutu przez pozwanego	Badane z urzędu przez sąd, wyjątkowo sąd może go nie uwzględnić
Obowiązek wskazania daty wymagalności roszczenia	nowy art. 187 § 1 pkt 1 ¹ kpc	Brak obowiązku	Wierzyciel musi wskazać w pozwie, brak informacji to tzw. brak formalny

Czy badanie z urzędu przedawnienia roszczenia przeciwko konsumentom oznacza koniec szans przedsiębiorcy na zapłatę?

Nie do końca. Ustawodawca na szczęście przewidział, że może dojść do **wyjątkowych okoliczności**, które doprowadzą sąd do wniosku, żeby nie uwzględniał okoliczności, że przedawnienie już nastąpiło.

Korzystając z tego uprawnienia, sąd będzie rozważał w szczególności:

- 1) długość terminu przedawnienia

przykład: okres przedawnienia roszczenia o zwrot udzielonej pożyczki był krótki i wynosił tylko pół roku, dlatego pożyczkobiorca nie zdążył wszcząć sprawy

- 2) długość okresu od upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia

przykład: wierzyciel z powodu choroby spóźnił się ze złożeniem pozwu, ale tylko kilka dni

- 3) charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia

przykład: dłużnik oszukiwał i zwodził wierzyciela, że zamierza zapłacić, czym doprowadził do przedawnienia roszczenia

Powyższe rozwiązania przypominają nieco istniejący od dawna zakaz nadużywania prawa. Oznacza to, że być może dotychczasowe, bardzo bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące nadużyć będzie pomocne przy ustaleniu, kiedy zachodzą wyjątkowe okoliczności pozwalające na zignorowanie przez sąd upływu terminu przedawnienia.

2. Co ze starymi roszczeniami?

Nowy, krótszy termin przedawnienia **ma zastosowanie również do roszczeń powstałych przed wejściem w życie nowych przepisów, które jeszcze nie uległy przedawnieniu.** Ustawodawca dokładnie ustalił zasady określania odpowiedniego terminu, który będzie miał zastosowanie w konkretnej sytuacji.

Krótszy termin ma pierwszeństwo

Nowe regulacje zakładają, że z dniem wejścia w życie ustawy tj. od 9 lipca 2018 r., okres przedawnienia wszystkich roszczeń powstałych przed tym dniem wynosi **6 lat** i w tym dniu zaczyna swój bieg **od nowa**. Chodzi zatem o to, by wszystkie roszczenia, wynikające ze starych wyroków, przedawniły się po 6 latach, a nie po 10, jak dotychczas. Taka jest ogólna zasada, od której wprowadzono jednak wyjątki. Wyjątki te sprowadzają się do tego, że **krótszy termin przedawnienia ma pierwszeństwo**. Reguła ta nie dotyczy jednak roszczeń, jakie ma konsument wobec przedsiębiorcy.

Żeby ustalić, kiedy przedawni się „stare” roszczenie należy najpierw ustalić, czy termin przedawnienia wg nowych przepisów jest dłuższy czy krótszy niż dotychczas. Wyjaśnieniu zasad ustalania okresu przedawnienia roszczeń, powstałych przez 9 lipca 2018 r. posłużą poniższe przykłady:

przykład - nowy termin jest dłuższy niż stary

Wyrok Sądu jest prawomocny od 9.06.2009 r., zatem od 10.06.2009 r. rozpoczyna się jego przedawnienie. Okres przedawnienia wynosi 10 lat i upłynie z dniem 10.06.2019 r. Z zasad ogólnych, nakazujących stosowanie nowych przepisów, powinno wynikać, że przedawnienie nastąpi po 6 latach i to na koniec roku, czyli 31.12.2024 r. Doszłoby zatem do wydłużenia tego terminu i to o wiele lat. Ustawodawca przewidział taką sytuację i nakazał stosować **terminy dotychczasowe**. Wskazane powyżej roszczenie przedawni się po 10 latach wg „starych” zasad, czyli z dniem 10.06.2019 r.

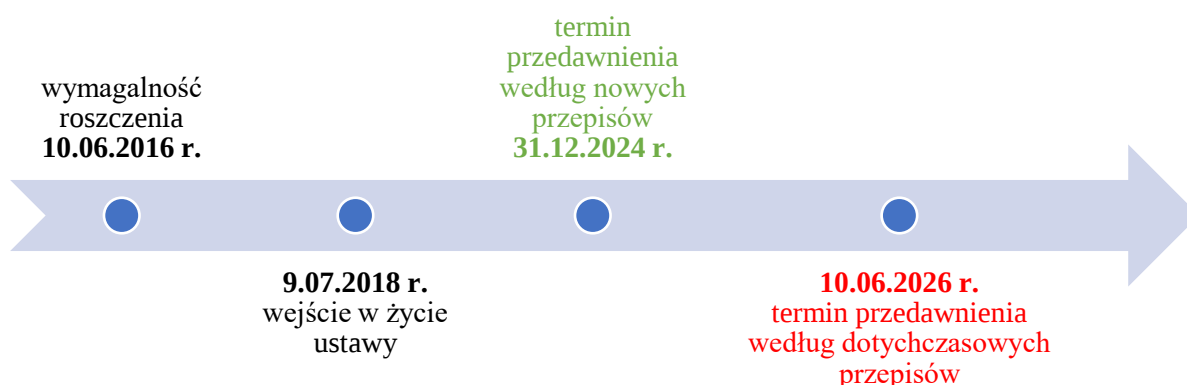
przykład - nowy termin jest krótszy niż stary

Wyrok Sądu jest prawomocny od 9.06.2017 r., zatem od 10.06.2017 r. zaczyna biec jego okres przedawnienia. Wg dotychczasowych przepisów okres przedawnienia wynosi 10 lat i upłynie z dniem 10.06.2027 r. W tym przypadku zgodnie z nową regulacją zastosowanie będą miały już nowe przepisy, ponieważ nowy termin jest krótszy. Oznacza to, że bieg tego terminu rozpocznie się 9 lipca 2018 r. i wynosić będzie 6 lat. Należy też pamiętać, że jego koniec przypadnie na dzień 31 grudnia. A zatem w naszym przypadku do przedawnienia **dojdzie z dniem 31.12.2024 r.**

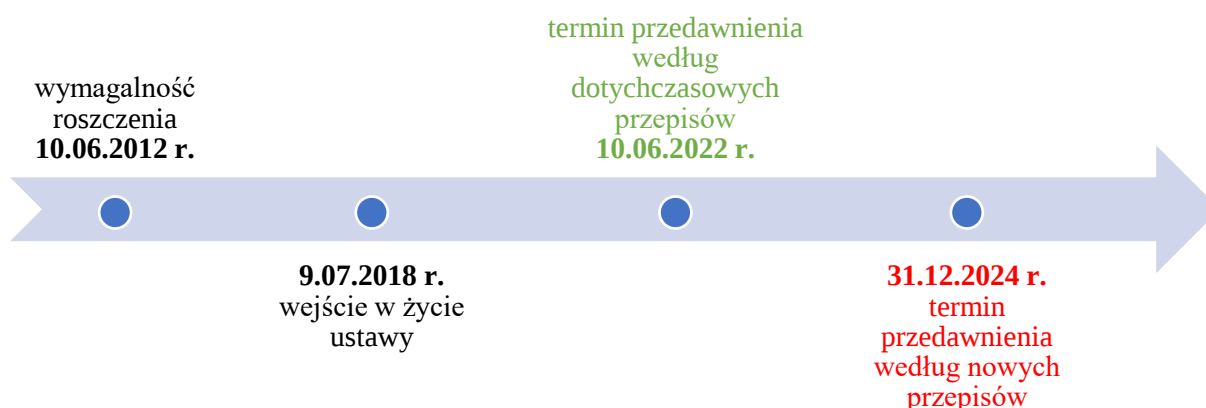
Liczenie terminów przedawnienia

Sposób liczenia terminów prześledźmy na przykładzie.

przykład: roszczenie stwierdzone prawomocnym wyrokiem z dnia 9.06.2016 r. termin przedawnienia zaczyna biec w dniu 10.06.2016 r. Zgodnie z dotychczasowymi przepisami do przedawnienia doszłoby po 10 latach, czyli z dniem 10.06.2026 r. Jednak zgodnie z nową regulacją zastosowanie będą miały **nowe przepisy** i przedawnienie nastąpi 31.12.2024 r. Nowy termin jest bowiem krótszy.

przykład: roszczenie stwierdzone prawomocnym wyrokiem z dnia 9.06.2012 r. termin przedawnienia zaczyna biec w dniu 10.06.2012 r. Zgodnie z dotychczasowymi przepisami do przedawnienia doszłoby po 10 latach, czyli z dniem 10.06.2022 r. W związku z tym, że termin ten upłynie szybciej niż ten wynikający z nowych regulacji do przedawnienia dojdzie zgodnie z **dotychczasowymi przepisami**.

Roszczenia przysługujące konsumentom

Kolejny wyjątek został przewidziany z **korzyścią dla konsumentów**. Przypomnijmy, że konsumentem w rozumieniu Kodeksu Cywilnego jest tylko **osoba fizyczna** dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

przykład: konsumentem jest przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie przewozu, który dla celów prywatnych kupuje np. sprzęt RTV.

Do roszczeń przysługującym konsumentom – tym, których okres przedawnienia wynosi obecnie 10 lat – a powstałych przed 9 lipca 2018 r. i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, będą miały zastosowanie dotychczasowe regulacje tj. 10 letni okres przedawnienia, a nie okres 6 letni.

przykład: na podstawie wyroku sądu przedsiębiorca ma zapłacić konsumentowi odszkodowanie do 30.06.2018 r. Wg dotychczasowych przepisów roszczenie to przedawni się z dniem 1.07.2028 r. Gdyby stosować nową regułę ogólną, czyli przedawnienie po 6 latach, przedawnienie roszczeń nastąpiłoby 31.12.2024 r. Jednak w tym szczególnym przypadku roszczenie konsumenta przedawni się dotychczasowych zasadach, czyli z dniem 1.07.2028 r.

Przedawnione roszczenia przeciwko konsumentom

Nowe regulacje dotyczą też roszczeń przedsiębiorców przeciwko konsumentom, które powstały przed wejściem w życie nowych przepisów i które **już uległy** przedawnieniu, a wobec których dłużnik dotychczas nie podniósł zarzutu przedawnienia. Otóż od dnia 9 lipca 2018 r. będą one podlegały **nowym przepisom**. Oznacza to, że dłużnik nie będzie już musiał się martwić podniesieniem zarzutu przedawnienia, gdyż przedawnienie zostanie zbadane przez sąd z urzędu. Oznacza to, że w każdej obecnie toczącej się sprawie przeciwko konsumentowi sąd z urzędu rozważy, czy roszczenie nie uległo przedawnieniu i to przy zastosowaniu nowych przepisów.

Podsumowanie

Głównym celem nowelizacji jest z pewnością skrócenie okresu przedawnienia z **10 do 6 lat**. Należy jednak podkreślić, że większe znaczenie dla obrotu gospodarczego ma raczej **wydłużenie końca** okresu przedawnienia. Od dnia wejścia w życie ustawy roszczenia, które ulegają przedawnieniu po 2 latach lub później, będą przedawniały się **w ostatnim dniu roku kalendarzowego**. A dotyczy to przecież bardzo dużej ilości roszczeń przedsiębiorców.

To korzystna zmiana. Oznacza ona bowiem to, że w niektórych przypadkach wierzyciel będzie miał **prawie rok więcej czasu** na dochodzenie swojego roszczenia. Jest to bardzo długi okres pozwalający przedsiębiorcom na uporządkowanie dokumentów i weryfikację statusu transakcji.

Pewne wątpliwości może budzić **szczególna pozycja konsumenta**. Uwzględnianie z urzędu zarzutu przedawnienia oznacza w istocie powrót do rozwiązań sprzed 1990 r. To, że sąd automatycznie stanie po stronie pozwanego oznacza z kolei, że przedsiębiorca powinien bardzo starannie dbać o swoje interesy i pilnować terminów przedawnienia roszczeń.

Toruń, 25 czerwca 2018 r.

Karol Sienkiewicz

Specjalista z zakresu m.in. dochodzenia roszczeń. Od prawie 20 lat doradza przedsiębiorcom, m.in. w zakresie opracowania strategii zabezpieczania i dochodzenia wierzytelności. Współpracuje z przedsiębiorcami m.in. z branży energetycznej, paliwowej i budowlanej. Doświadczony pełnomocnik w sprawach sądowych. Autor licznych publikacji i analiz prawnych.

Wykładowca studiów podyplomowych Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu, prelegent na konferencjach branżowych. Członek Business Centre Club (Łoża Toruńska) oraz Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego.

Autor popularnego bloga <https://www.dochodzeniewierzytelnosci.pl/>

O Kancelarii

Kancelaria Sienkiewicz i Zamroch Radcowie prawni Sp. p. powstała w 2006 r. Od początku najważniejsze są dla nas te same wartości: profesjonalizm, rzetelność i zaangażowanie. Jesteśmy też nowocześni i otwarci na nowe technologie, które wykorzystujemy do komunikacji z klientami oraz osobami, które śledzą naszą aktywność w Internecie. Mamy pewność, że tradycyjne wartości i nowoczesne metody zapewniają najwyższą jakość usług prawnych.

Bierzemy udział w realizacji interesujących i trudnych projektów, angażujemy się w działalność organizacji branżowych. Jesteśmy cenionymi doradcami i prelegentami na konferencjach i szkoleniach. Kancelaria jest członkiem m.in. Izby Przemysłowo-Handlowej w Toruniu. Dlatego dobrze znamy realia prowadzenia biznesu w Polsce – tego wielkiego, jak i działalności prowadzonej jednoosobowo. W ostatnim rankingu kancelarii prawnych Rzeczypospolitej Kancelaria została uznana za **drugą co do wielkości** firmę prawniczą w Toruniu.

Specjalizacja Kancelarii obejmuje m.in. dochodzenie roszczeń w imieniu przedsiębiorców oraz reprezentację w postępowaniach egzekucyjnych. Zespół prawników Kancelarii, kierowany przez mecenas Karola Sienkiewicza, ma za sobą setki skutecznie opracowanych i zrealizowanych strategii dochodzenia roszczeń. Swoje doświadczenie prawnicy opisują na blogach poświęconych właśnie kwestiom wierzytelności:

<https://www.pozewz faktury.pl/>

<https://www.dochodzeniewierzytelnosci.pl/>

KONTAKT

ul. Warszawska 4/3

87-100 Toruń

tel.: +48 56 659 12 12

radcowie@radcowie.biz

www.radcowie.biz

Opracowanie powstało przy współpracy z Izłą Przemysłowo-Handlową w Toruniu

